

Тема 16

Підготовка дитини до навчання в школі

Викладач освітньої
компоненти

Олена АНІСІМОВА

План лекції:

1. Наступність та спадкоємність у системі безперервної освіти.
2. Структура готовності дітей до шкільного навчання.
3. Показники мотиваційної готовності.
4. Емоційно-вольова готовність до навчання у школі.
5. Напрямки розумової готовності дитини до навчання в школі.
6. Рівні адаптації дітей до школи.

*1. Наступність та
спадкоємність у
системі безперервної
освіти*

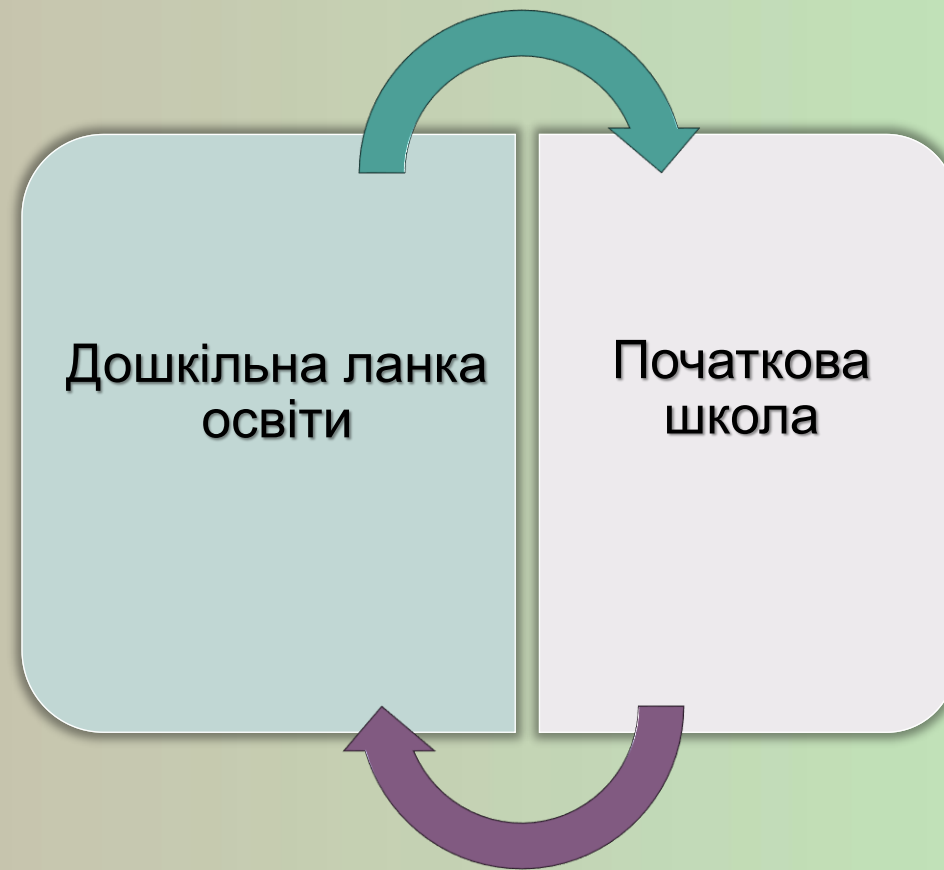
Необхідність наступності в роботі пов'язаних між собою ланок навчання обґрунтована в працях Я.-А. Коменського, Й.-Г. Песталоцці, К. Ушинського, С Русової.

На початку ХХ ст.
Н. Лубенець стверджувала,
що «...починати виховання
дітей зі школи - означає
зводити будівлю на піску і без
фундаменту».

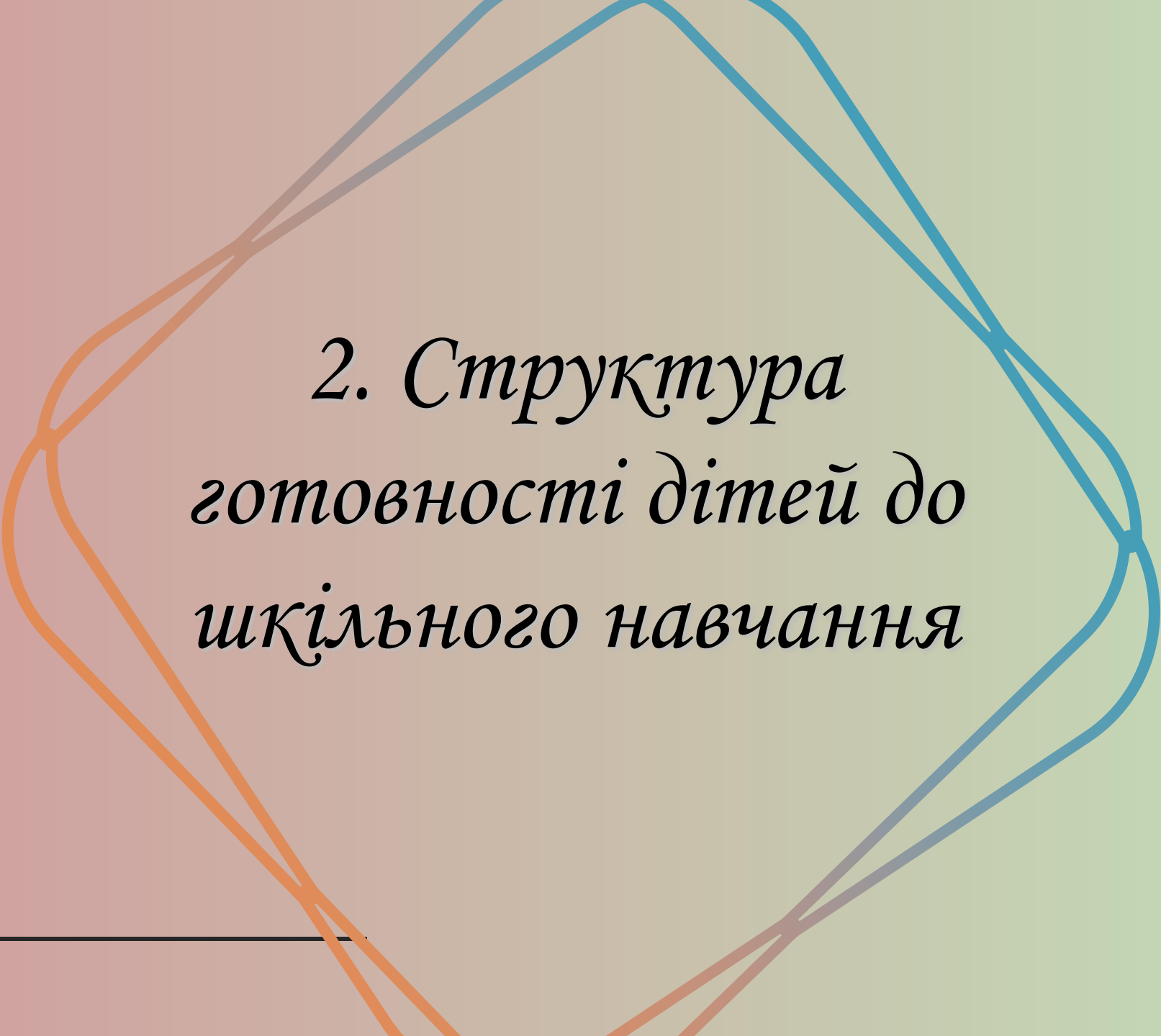
Саме в цій реалії закорінений **ПРИНЦИП НАСТУПНОСТІ**, який, будучи одним із найголовніших психолого-дидактичних принципів, **ПЕРЕДБАЧАЄ ТІСНІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ДОШКІЛЬНОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ І ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.**

Саме у взаємозалежності і взаємній орієнтації двох послідовних освітніх ланок полягає **НЕПЕРЕРВНІСТЬ, НАСТУПНІСТЬ НАВЧАННЯ І РОЗВИТКУ.**

НАСТУПНІСТЬ забезпечує *поступовий перехід від попереднього вікового періоду до нового, поєднання щойно здобутого дитиною досвіду з попереднім.*

З одного боку, вона передбачає спрямованість освітньої роботи в дитячому садку на вимоги, які будуть пред'явлені дітям в школі, а з іншого — на опору вчителя на досягнутий старшими дошкільниками рівень розвитку; на здобуті в дошкільному закладі, сім'ї, знання, навички і досвід дітей; на активне використання їх під час навчання в школі.

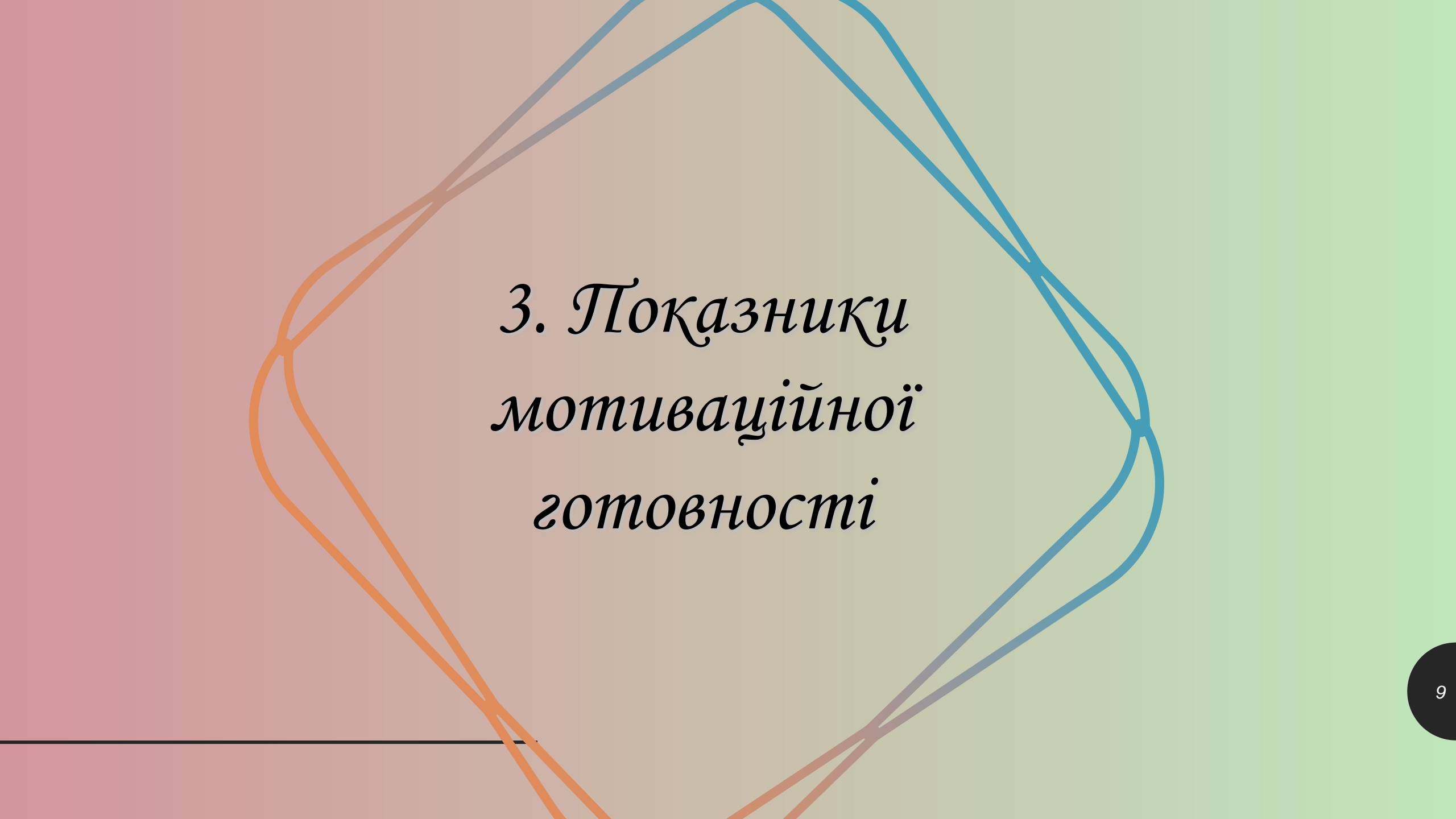

*2. Структура
готовності дітей до
шкільного навчання*

*Структура
готовності дітей до
шкільного навчання*

*3. Показники
мотиваційної
готовності*

МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

виявляється у прагненні дитини до навчання, бажанні бути школярем;

у достатньо високому рівні пізнавальної діяльності і мислительних операцій;

у володінні елементами навчальної діяльності;

у певному рівні соціального розвитку.

Свідченням мотиваційної готовності є наявність у дитини бажання йти до школи і вчитися, сформованість позиції майбутнього школяра. Якщо в дитини сформувалися адекватні уявлення про школу, вимоги до нової поведінки, вона не відчуватиме труднощів у прийнятті нової позиції, легко засвоюватиме норми і правила навчальної діяльності та поведінки в класі, взаємини з учителем і школярами.

*4. Емоційно-вольова
готовність до
навчання у школі*

ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА ГОТОВНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Засвідчує здатність дитини регулювати свою поведінку в різноманітних ситуаціях спілкування і спільної навчальної діяльності, виявляється у самостійності, зосередженості, готовності й умінні здійснювати необхідні вольові зусилля.

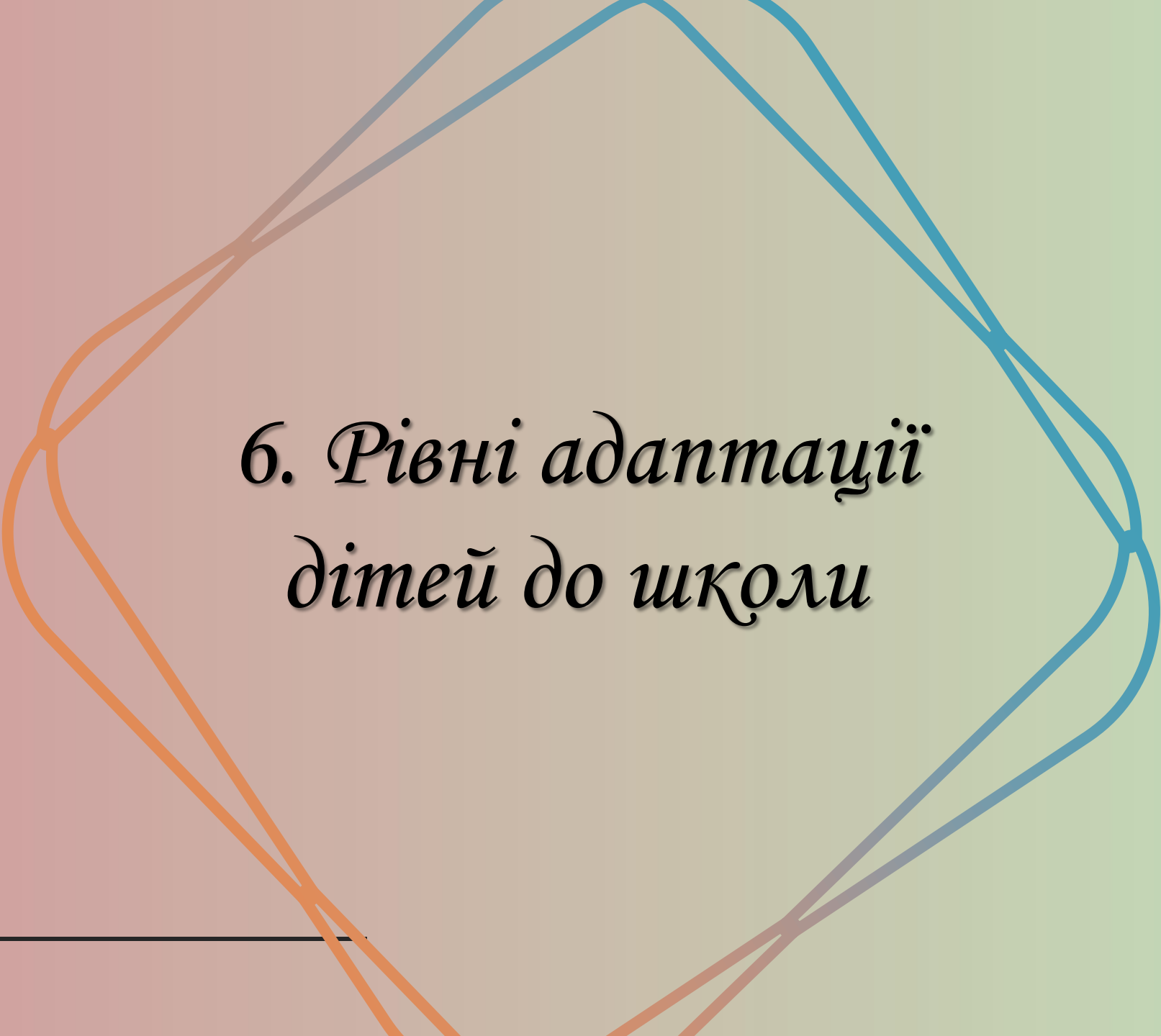
- йдеться про вміння дотримуватися правил,
- виконувати вимоги вихователя,
- гальмувати афективні імпульси,
- виявляти наполегливість у досягненні мети;
- уміння довести до кінця розпочату справу, навіть якщо вона не зовсім приваблива для дитини.

*5. Напрямки
розумової готовності
дитини до навчання в
школі*

РОЗУМОВА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Виявляється у загальному рівні її розумового розвитку, володінні вміннями і навичками, які допоможуть вивчати передбачені програмою предмети.

Формування умінь навчальної діяльності забезпечує дитині високий рівень здатності до навчання, тобто до виокремлення навчального завдання і вміння перетворити його на самостійну мету діяльності. Це вимагає від дитини здатності аналізувати, шукати причини змін у предметах і явищах тощо.

*6. Рівні адаптації
дітей до школи*

Високий

- Дитина позитивно ставиться до навчання
- Сприймає адекватно нові правила й вимоги
- Програмовий матеріал засвоює без труднощів
- Самостійно розв'язує типові завдання
- Виконує графічні завдання за зразком
- Уважно слухає вказівки, пояснення педагога, виконує доручення без зовнішнього контролю
- Виявляє інтерес до самостійної навчальної діяльності
- Має позитивний статус у дитячому колективі

Середній

- Дитина навчається без негативних переживань
  - Розуміє програмовий матеріал, якщо педагог пояснює його наочно й детально
  - Самостійно розв'язує типові завдання
  - Виконує графічні завдання за зразком
  - Слухає пояснення педагога, виконує його завдання та доручення, але потребує зовнішнього контролю
  - Потребує додаткової мотивації до навчальної діяльності
  - Товаришує з однолітками
-

Низький

- Дитина негативно ставиться до навчання, часто скаржиться на погане самопочуття
- Має підвищену тривожність, плаксива
- Поводиться неадекватно, порушує дисципліну
- Засвоює програмовий матеріал частково
- Швидко стомлюється, потребує тривалих пауз для відпочинку
- Має труднощі під час виконання завдань за зразком
- Потребує постійного зовнішнього контролю й допомоги дорослих

Дезадаптація

- Дитина часто хворіє, негативно ставиться до навчання
- Конфліктує з педагогом та однолітками, не приймає правил соціуму, прагне усамітнитися
- Виявляє агресію, впертість під час спілкування
- Повільно засвоює програмовий матеріал
- Ігнорує вказівки та доручення педагога
- Невпевнена, боїться проявляти активність, виявляє надмірне хвилювання
- Не дотримується правил, часто порушує дисципліну

ПЕРІОД
СОЦІАЛЬНО-
ПСИХОЛОГІЧНОЇ
АДАПТАЦІЇ

триває **від 10-18** днів

до 1-3 місяців

супроводжується змінами в емоційній сфері дитини (зростання внутрішньої напруженості, рівня тривожності, імпульсивна взаємодія з дорослими тощо)

**Як підготувати
дитину до школи:
п'ять порад
турботливим
батькам**

Розвивайте увагу

Уміння дитини сконцентрувати увагу на об'єкті, явищі чи завданні — важлива складова успішного навчання. Щоб розвивати увагу дитини, під час прогулянки пропонуйте їй відшукати те, чого раніше не помічали. Наприклад, влаштуйте змагання: хто протягом п'яти хвилин помітить більше котів, дерев, машин тощо. Навчайте дитину сприймати, розуміти та запам'ятовувати інструкцію. Наприклад, запропонуйте їй скласти будиночок із шести кубиків, доповнити малюнок трьома квадратами, викласти предмети в певній послідовності тощо. Якщо вона більше п'яти хвилин не може сконцентруватися, то й у класі, після того як учитель дасть завдання, вона ловитиме гав.

Виховуйте самотійність

Не робіть за дитину те, що вона спроможна зробити сама. Навчайте її самотійно обирати собі справу. Разом обговоріть, які обов'язки вона готова взяти на себе. Спочатку виконуйте їх разом, а потім довірте їх дитині. Дозволяйте їй приймати самотійні рішення, помилятися й відповідати за себе. Запасіться терпінням і на власному прикладі демонструйте бажану поведінку. Пам'ятайте: що більше дитина робитиме щось сама, то міцнішою ставатиме її впевненість у собі й бажання діяти далі.

Навчайте спілкуватися

Заохочуйте дитину висловлювати свої потреби словами. Якщо змога, створюйте ситуації, у яких їй потрібно встановлювати нові контакти з однолітками чи дорослими. Наприклад, запропонуйте познайомитися з дітьми на ігровому майданчику, купити щось у магазині тощо. Збагачуйте досвід дитини прикладами спілкування: читайте разом художні твори, відвідайте театри та музеї. Обговорюйте побачене та почуте. Давайте дитині змогу висловлювати свою думку, запитувати й відповідати. Розігруйте різні діалоги, життєві ситуації тощо.

Формуйте адекватну самооцінку

Шестирічний першокласник навчається, щоб продемонструвати свої досягнення батькам, педагогам, одноліткам, бути «дорослим» і значущим. Тому підтримуйте віру дитини у власні сили та формуйте в неї адекватну самооцінку. Навчіть дитину сприймати критику, поясніть, що у школі вона може зіткнутися з негативними оцінками своєї діяльності. Допоможіть зрозуміти: критикують не її особистість, а конкретний вчинок. Тоді на зауваження вчителя дитина не ображатиметься, а намагатиметься щось змінити.

Привчайте до дисципліни

Щоб дитина витримувала статичне навантаження, привчайте її спокійно сидіти та працювати протягом певного часу. Також під час занять дитина має робити не лише те, що хоче, а й необхідне. Складіть разом розклад справ, де схематично позначте вид діяльності та час. Зокрема, визначте час для занять, ігор, рухливих розваг, сталих домашніх обов'язків тощо. Розмістіть розклад на видному місці, бажано біля годинника. Поступово дитина звикне до розпорядку, навчиться чергувати заняття та відпочинок.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!
